ترجمة رسالة الجيب بالتركية من قبل [illegible] الهيئة والنجوم

A

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله مبدع ادوار الافلاك الدوّارة
ومخترع احوال الكواكب من الثوابت والسيّارة
والصلاة على سيدنا محمد الذي هو قطب
كرة الكمالات وآله وصحبه الفائزين
في جميع الاوقات والساعات وبعد
وقتيكه بعض اولادم بو كمينه دن معرفة
جيوبك تحصيلن طلب ايتدكلرنده حال قرائتمزده
اندروجون احوال صحيفهٔ جيبي لسان تركيه
ترجمه ايتدك وفصول متعدده اوزرينه ترتيب
قلدق فصل في معرفة الخطوط المرسومة

مع الجيب بر كل كم ايچين ربع اسطرلابي كندكدن
يكه طوتسك اما بر وجهله كم هدفين صاغ
طرفنه واقع اولسه مركزكم اكه قطب ديرلر
اندن اكي خط مستقيم ناشي اولور بري صاغ طرفنده
اول قوس ارتفاعه واصل اولور بري صول
طرفنه آخر قوس ارتفاعه ايشو اول كه
اول قوسه واصل اولور اكه خط مشرق ومغرب
ديرلر واول كه آخر قوسه واصل اولور اكه
خط وسط السما ديرلر وخط نصف النهار ديخي
ديرلر قوس ارتفاع خود بر قوسدركه طوقسنه
منقسم اولديغي حالده ربعي احاطه ايده بونك

هر بر قسمنه بر درجه دیرلر الجیوب المبسوطة
بونلر شول خطوط مستقیمه دررلرکم قوس
ارتفاعدن وسط السمایه واصل اولالر
الجیوب المنکوسة بونلر شول خطوط مستقیمه
دررلرکیم قوس مذکوردن خط مشرق ومغربه
اولشه لر الجیب الستینی بو شول خط مستقیم
درکه خط وسط السما یمنه آلتمش قسم
مساویه منقسم اولا بوکه جیب اعظم دخی
دیرلر بو آلتمشک اعدادی قوس ارتفاع اعدادی
کبی خمسانله کتابت اولنور کاه اولورکه بونده
قوس میل کلی دخی یزرلر شول حالده که مرکز

طرفنه ستینله خط مشرق مغرب اجزاسندن
یکرم درد جزء قطع ایده بونک مدارات ثلثه ودخی
خط عصر ودایره بجویب دخی یزرلر ولیک
بونلر البته لوازمدن دکلدرلر بونک هر قسمن
وشاقول وخیط ومرکز ومری معلوم اولدقلرندن
اونوری ذکرلری ترک اولندی فصل ۲
فی تعیین منطقة البروج بلکه کم فلک البروج
مرکزنه طوغری اون ایکی قسم مساوی فرض ایدرلر
هر برینه بر برج دیرلر ودخی اول قوس ارتفاعدن
اوتوزه دک برج حمل اعتبار ایدرلر آندن آلتمشه
دک برج ثوری وضع ایدرلر آندن طقسانه دک

جوزای اعتبار اتدلر بعده آخر جوزادن اولنه
سرطان ددلر آخر سرطاندن آخر حمله دك اسدی
وضع اتدلر آخر حملدن اولنه دك سنبله
اعتبار اتدلر لکن آخر سنبله که اول حمل ادی
اول میزان وضع اتدلر آخر میزانی که اول ثور
ادی اول عقرب اعتبار اتدلر آخر عقرب که
اول جوزا ایدی اول قوس اعتبار اتدلر آخر قوسی که
اول سرطان قلدلر ادی اول جدی وضع اتدلر
آخر جدی کم اول اسد ادی اول دلو قلدلر آخر
دلو کم اول سنبله ایدی اول حوت قلدلر پس الیه
اولسه منطقه البروج ظاهر اولدی فصل ۳

فی معرفة جیب کل قوس وعدده الجیب هو نصف
وتر ضعف القوس یعنی اجزای قوس ارتفاعدن
هر برنك ضعفنك بر وتری وارد راول
وترك نصفی اولن وترا اول قوسك جیبی واقع
اولور مثلا ثلثون که بر قوس درانك ضعفی
که ستون در بونك وترنك نصف مقداری
اولن وتر جیب قوس ثلثین اولور القوس قطعة
من الدائرة یعنی قوس دیو دایره دن بر پارهیه درلر
الدائرة شیء مدور یکون نسبة جمیع اجزائه
الی مرکزه علی السواء یعنی دایره مدور شیء
که جمیع اجزاسنك نسبتی مرکزنه برابر اولا اکر

درسك كم بونلر معلوم اولدیغی ما وترودن مرادنه
دربز آیدرزكیم شول خط مستقیم كه قوسك مركزنه
اوغرمدین بر طرفندن بر طرفنه واصل اولا اكر
بوفنوك اهلی تسمیةً للشئ باسم المشبه به وتردرلر
ننه كم شول خط مستقیم كه دایره نك مركزنه اوغرمیه
اونه طرفنه كچه اكه قطر درلر ادی بو معلوم
اولدقدن صكره اجزای قوسی ارتفاعات
هر برنك مقابلنده یاخود یا ننه بر وتر واردر
اول آنك جیبی اولور كچن اول جیبی سوق اتسك
ستینه واصل اولسه اول محل وصولله مابین
مركز عددی نه مقدار اولورسه اول قوسك

جیبنك عددی اول اولمش اولور بو عدد دایم قوس
عددینه مخالف اولور الا ثلثینوك جیبنك عددی كنه
ثلثین اولور همان **فصل ٤ فی معرفه**
قوس كل جیب وعدده بل كل كه ننه كم هر قوسك
بر جیبی واردر هر جیبوك دخی كنه آنجلین بر قوسی
اولور پس كچن بونی بلمك دلهسك اول جیبله
قوسه نازل اول محل نزولله خط مشرق آراسی
نه مقدار واقع اولورسه اول جیبك قوسنك
عددی اول اولمش اولور **فصل ٥ فی معرفه**
جیب تمام كل القوس وعدده بل كل كم هر قوسك
نه مقدار اولورسه اونك تمام طقسن دن آنی

حذف اسنك باقی نه قلورسه بو باقی نك جیبی
تمام ذلك القوس اولور وجیب تمام قوسی سوق
اسنك دخی ستینیه واصل اولسنك محل وصولله
ما بین مرکزنه مقدار اولورسه عدد جیب تمام
ذلك القوس اولا اولمش اولور مثلا اوتوزی طقسن
دن طرح اسنك تمامی آلتمش اولور و آلتمشك جیبی
کم جیب تمام قوس ثلثین در آنی سوق اسنك
دخی ستینیه جتسه محل وصولله بو ما بین الی آکی
جزو واقع اولور ما بین مرکزنه اولورسه ثلثینك
عدد جیب تمام اولا اولمش اولور **فصل ٦**
فی معرفة سهم کل قوس وعدده السهم هو الجیب

المعکوس بل کل کم سنول خطوط مستقیمه که ستینیه
واصل اولورلر نته کم اعداد دستونه مقتضا سنجه
آنلر جیوب مبسوطه دلرادی کته انجلین
آنلر اعداد معکوسه مقتضا سنجه سهم درلر
بو معلوم اولدقدن صکره بعدن هر قوسك سهمی
وعدده بلمك استرسك حال بوندن خالی دکلدر کم
قوس مفروض طقسن دن ناقص یا خود عینی یا خود
زاید اولا اکر قوس ناقص اولسه اول قوسك
تمامی بولدخی جیبیله ستینیه واصلا اول محل وصولله
آخر ستینی آراسینه مقدار اسه اول قوسك
سهمنك عددی اولا اولمش اولور مثلا قوس ثلثینك

تمام قوسی کم آلتمشدر آنک جیبینی سورسک درجی
ستینیه واصل اولسه محل وصولله آخر ستینی
آراسی بو مابین کیمکز جزدر آنک سهمنک عددی واقع
اولور واکر قوس مفروض نصف طقسندن اولسه انک
سهمنک عددی البته آلتمشدن اولور همان واکر قوس
مذکور طقسندن زاید اولسه اول زاید نه مقدار
اسه اول قوسدن اول مقداری صاقلا
بنک جیبیله ستینیه واصل اول محل وصولله
مابین مرکزکم عدد جیب درانی آلتمشدن زیاده
ایله ما بلغ نیسه اول قوسک سهمنک عددی اولور
اولمشدر اولور مثلا قوس مفروض یوز درجه اولسه

زاید اولن اون درجه اولور اول قوسدن اونک
جیبینی سورسک ستینیه چقسه محل وصولله
مابین مرکزی اون بچوق درجه بولورسن بونی
آلتمشدن زیاده ایله سک ما بلغ که یتمش بچوق
درجه اولور سهم قوس مایه اولمشدر اولور **فصل ۷**
فی معرفة قوس کل سهم وعدده اکر سهم مفروضنک
قوسن بلمک دلرسک اول سهمک جیبیله قوسه
نازل اول محل نزولله آخر قوس آراسی اول سهمک
قوسنک عددی واقع اولور **فصل ۸ فی**
معرفة اخذ الارتفاع لکل مستنیر له ظل الارتفاع
عن الافق فی کل وقت قوس من دایرة عظیمة تمر

بقطبی ذلك الافق وبمركز ذی الارتفاع یعنی
هر وقتك ارتفاعی قطعه در بر دائرهٔ عظیمه دن كه
اوله دائرهٔ افقك قطبینه وذی الارتفاعك
مركزنه اوغرایه دایره افقك كره فرض اولندیغی
اجلدن قطبینی بری سمت راسده وبری سمت
رجلده مفروض اولور الافق دائرة عظیمة تفصل
بین ما یری وبین ما لا یری من الكواكب وغیرها
یعنی افق دوائر عظامدن بر دائره در كه كواكبدن
دخی غیریدن كورلور نسنه لر له كورلمز نسنه نك
آرالرن آیرر ایله اولسه البته دائرهٔ افقله دائره
ارتفاع زوایای قائمه اوزره تقاطع ایدی شورلر

پس مركز ذی الارتفاعله افق آراسی قوس ارتفاع
اولمش اولور بو معلوم اولدقدن صكره فحی برجسم
مستنیردن كه ظلی اوله ارتفاع آلمق دیلسك
اكی الوكله ربعی طوت بعده مركزدن بكه ظاهر
اولان هدفه شعاعه قرشو قل دخی تحریك ایله بر حوله
كم آنك ظلی هدفهٔ سفلی نك كنارینه برابر اوله فحینئذ بوبله
الیسك خیطله اول قوس ارتفاع آراسیندهٔ مقدار
درجه نسبه ارتفاع وقت اولا اولمش اولور اما شیله
كرك دركم شاقول معلق اولدقدن صكره خیط
وقت ارتفاعده سطح ربعه مماس اوله آیروا اولمیه
مماس اولدقدن صكره دخی قتی مماس اولب طیغیمق

کرکت فصل ٩ فی معرفة الظل المبسوط
والمنکوس وظل الاقدام من قبل الارتفاع بلکه کم
برشیئ کم قایم علی الارض اوله درکه کبی مناره کبی
مثلا اول طلوعدن نهایتی آلتی یوز سکسن یدی
اصبع ویکرم بش دقیقه بولمشلردر اما شمس مرتفع
اولدقجه اکسلور وهر شئ کم قایم علی الارضدر
مطلع یومیه وشود دوایر فقلن منیخ کبی وضع
اولنه انولت ظلنه ظل منکوس درلر بو ظل منکوس
اول طلوعدن معدوم الوجود در ولیکن شمس
مرتفع اولدقجه وجود وحصول بولور دخی
آشغسنه اوزنور حین زوالده نهایتی اولمزدر دخی

٩

بلک کوکدرکم قامت قایم علی الارض بونلر وله
قتنده اول اکی قسم مساوی فرض اولنور وهر بر
قسمنه بر اصبع دنلور ایله اولسه اول وقت
ظل مبسوطه ظل اصابع دنلور وبعضلر آلتی یدی
قسم مساوی یاخود آلتی قسم وثلثان جزؤ
که قرق دقیقه اولور قسمت ادرلر دخی هر بر قسمنه
بر قدم درلر پس اول وقت ظل مبسوطه ظل اقدام
درلر اما ظل منکوس صاحبی آلتمش قسم مساویه
تقسیم ادرلر هر قسمنه بر جزؤ درلر پس اول وقت
ظل منکوس ظل اجزا درلر اکر درسک کم ثلثان
جزؤ قرق دقیقه دمک نه طریقله در بزاید رزکم

بوتلرا اجزای اصابعی واقدامی هر برسنی اثنی عشر تقسیم
ادرلر هر برینه بر دقیقه درلر بس کندولر درجه لر
مشابهسنی اولورلر اما اجزای ظل منکوس هر برینی
هر برن اثنلین الیمشه تقسیم ادرلر هر برینه بر ثانیه
درلر بس کندولر دقیقه لر مشابهسنی اولورلر
اما طریق معرفة ظل مبسوط که اصابع اولا
اولدرکم ارتفاع الدسن دخی خیطی ارتفاع
اوزرندن قالدرمیه سن یعنی اجزای قامت
که اول اکی اصبع مفروضدر مرکزدن اجزای
ستینه دک اون اکنجی جیبی خیطه نازل اوله سن
موضع تقاطعدن جیب منکوسله دونب خط مشرقه

کله سن محل وصولدن مابین المرکزنه مقدار رسد
اولا ارتفاعک ظل اصابعی اول اولور **اما طریق**
معرفة ظل مبسوطکم اقدام اولا اولدرکم
ارتفاع الاسن یعنی خیطی ارتفاعدن قالدرمیه سن
سن دخی مرکزدن صاپ اجزای ستینه دن
التنجی جیبله خیطه نازل اوله سن دخی موضع
تقاطعدن منکوسله خط مشرقه واصل اولاسن
محل وصولله مابین المرکزنه اولورسه ارتفاع
ظل اقدام اول اولمش اولور اگر درسک کم بو ذکر
اولنن شول وقت راست کلور که بقدر اجزاء القامة
مبسوطله خیطه بولوشه سن اما کاه اولور که

خیطه بولنمق میسر اولمزسه اول وقت طریق عمل
نجه اولور بر جواب ویرب ایدرز کم اول وقت
قدر اجزای قامتی تنصیف یاخود تثلیث یاخود
تربیع ایده سن دخی انوکله خیطه بولنمزسه اگر
تنصیف اتسك دخی تضعیفله بولنسك دخی موضع
تقاطعدن منکوسله خط مشرقه واصل اولسك
ما بین المرکز والوصولك مقدارنه تضعیف
ایده سن نه حاصل اولورسه مطلوب اولان ظل
اولدر اگر تثلیث اتسك دخی تثلیثله خیطه بولنسك
منکوسله خط مشرقه واصل اولسك ما بین المرکز
والوصولك نه حاصل اولورسه کندودن غیری

اکی اول مقداری دخی ضم ایده سن ما بلغ نیسه
مطلوب اولان اولور اگر تربیع دخی عمل مخصوص
تربیعیله ادا قلنسك خط مشرقه واصل اولدغك
وقت ما بین المرکز والوصولك نه حاصل اولورسه
کندودن غیری اوچ اول قدر دخی ضم ایده سن
ما بلغ نیسه مطلوب اولان اول اولمش اولور
اما طریق معرفة ظل منکوس که نه قدر اجزادر
اولدر کم اولا ارتفاع الهسن عدد ارتفاع
نه مقدار ایدگن ضبط ایده سن بعده خیطی
قالدرب تمام ارتفاع اوزرنه قویه سن بعده
شیشیده مرکزدن نقدر اجزاء القامه صایه سن

دخی انجلین اون اکنجی جیبله خیطه نازل اوله
سن دخی موضع تقاطع دن جیب منکوسله
خط مشرقه واصل اولاسن محل وصولله مرکز
آرالغی نه مقدار اولسه عدد اجزای ظل منکوس
اول واقع اولور **فصل ۱۵ فی معرفة**
المیل المیل قوس من دایرة تمر بقطبی معدل
النهار و بالجزء المفروض من دایرة البروج
یعنی میل قطعه در بر دایرهٔ عظیمه دن که معدل
النهار دایرسنک قطبینه ودخی دایرهٔ
منطقه البروج دن قنغی جزؤک میلی بولنه
معرفتی مطلوب اولورسه اول جزء دخی مرور ایده

الیه اولسه معدل النهاره اول جزء معروض اراسی
میل اولمش اولور پس انجق هروقت که میل جزئی
بلمک دلسک طریق عمل اولدر که خیطی ستینی
اوزرینه وضع ایداسن دخی مری میل کلی نک
جیبی که طرف مرکزدن ستینیده یکرم درد نجی
جزدر اوزرینه قیه سن بعده خیطی درجه شمسه
وضع ایده سن انجق بویله ایلسک البته مری میل
جزئی نک جیبی اوزرینه واقع اولور محل وقوعدن
مبسوطله قوس ارتفاعه نازل اوله سن پس محل
نزولله اول قوس ارالغی نه مقدار اسه
عدد میل جزئی اول واقع اولور بل کلکم بو میل

كلى خصوصنده اختلافات واردر مثلا
اقليدس زماننده رصد له بيكوم دورد درجه
ميل كلى بولمشلر ودخى بطلميوس كه صاحب
مجسطى در انك رصدندن بيكوم اوچ درجه واللى بر
دقيقه مشاهده اولنمش ابو الوفاى بوزجانى
ومامون خليفه وعلاى بيكب اسلاميون رصد لرندن
بيكوم اوچ درجه واوتوز بش دقيقه بولمشلردر
وبعض اسلاميون رصدلرندن يحيى بن شاكر
كب بيكوم اوچ درجه واوتوز اوچ دقيقه
بولنمش ودخى كنه بعض اسلاميون ابن شاطر
انصارى كب دمشقده رصد ايتمشلر بيكوم اوچ

درجه واوتوز دقيقه بولنمش اما اولوغ بك بن
شاهروخ زمانمزده رصد ايتمش بيكوم اوچ درجه
واوتوز دقيقه واون الت ثانيه واللى سكز
ثالثه بولمش اكر درسك كم بو اختلافات
نه دن ناشى اولور بز ايدرز كم اختلاف آلات
رصديه دن حاصل اولور ودخى بيلك كرك دركم
بونلر بعض خصوصده ميل اول وميل ثانى ديو
تذكر ادرلر ميل اولدن مراد لرى ميل شمس در
ميل ثانيدن ميل ساير كواكب در **فصل**
فى معرفة الغاية الغاية هى قوس من دايرة
نصف النهار فما بين الجزء الذى له الارتفاع والافق

هو الغاية. يعني غاية ارتفاع كواكب داين
نصف نهاردن بر قطعه دركه اول قطعه
ما بين الكواكب والافق در بونك طريق معرفت
اولدركم ميله نظر ادهسن كورسن كه
عرض بلده موافقمي ياخود مخالفمي اكر عرض
بلدك ميل دخي شمالي اولسه عدد ميلي تمام
عرض بلدك مقدارسه اوزرينه زياده
ايلهسن ما بلغ نيسه عدد غايت ارتفاع
بو محل اولور واكر ميل جنوبي اولسه عددني
تمام عرض بلدن نقصان ايت ما بقي نيسه عدد
غايت ارتفاع اول اولمش اولور بل كل كيم جميع

ارض معموره كه انوكچون عرض مخصوص اثبات
ادرلر دكلي سي شمالي واقع اولمشدر **فصل ١٣**
في معرفة عرض البلد عرض البلد قوس بين دايرة
نصف النهار يعني عرض بلد دايره نصف
نهاردن بر پارهدر لوكه اول پاره ما بين خط
استوا والبلد دربس معدل النهار له سمت رأس
البلد آراسي افقله قطب شمالي آراسنه موازي
اولور بونك طريق عمل اولدركم شمسي كوزليهسن
ارتفاعي نهايت بولدغي وقت عددني ضبط
ايدهسن بعده كورهسن اكر اول حمله اول ميزان
اولدغي وقتا ولحق اولورسه يعني اكر هيچ

میل اولمدغی حالده اولجق اولورسه اول وقت
غایة ارتفاعک عددی همان تمام عرض بلد عددینک
عینی واقع اولور ایله اولجق بو تمام عرض بلدی
طقسندن نقصانت نه باقی قلورسه عرض
بلد حاصل اولور اکر غایت ارتفاعک عددینی
ضبط اتدکک حالده اول حمله میزان اولمسه
یعنی شمسوک میلی متحقق اولسه اول میل
دخی کورلوم یا شمالی اولا و یاخود جنوبی اولا
اکر میل جنوبی اولسه اول میلوک عددین
نیسه عدد غایة ارتفاع اوزرنه زیاده ایله
نه حاصل اولورسه عدد تمام عرض بلد واقع

اولور بونی طقسندن نقصایت باقی نه قلورسه
عرض بلد ظاهر اولور واکر میل شمس شمالی
اولسه حال بوندن خالی دکلدر کم ارتفاع
شمس وقت زوالده مُسامتِ راس اوله
یعنی طقسن درجه غایت ارتفاع اوله یاخود
مُسامتِ راس اولمیوب طرف جنوبه یاخود شماله
سمت راسدن زایل اوله اکر مُسامت راس
اولسه یاخود طرف جنوبه زایل اولسه بو ایکی
حالده بله قاعده بودر کم اول کونک میلنی
طقسندن نقص اده سن ما بقی نه ایسه تمام
عرض بلد حاصل اولور بونی کنه طقسندن نقص

اده سن باقی نه قلورسه عرض بلد حاصل اولور
اکر شمس نهایت ارتفاعنده سمت راسدن
طرف شماله زایل اولسه اول کونک میلنک
عددین غایت ارتفاع عددی اوزرنه زیاده
قله سن ما حصل نه اولورسه اندن طقسن
عددی نقص ایدن سن باقی نه قلورسه عرض
وجه آخر
بلد واقع اولور و اکر مبلغ مذکوری نهار
معتدلکه بولسکسن درجه در اندن نقص
ایلسک باقی نه قلورسه تمام عرض بلد واقع
اولور بونی طقسندن نقص ایلسک باقی نه قلورسه
عرض بلد حاصل اولور اکر سؤال ادب درسکه کم

وقت نهایت ارتفاعده کنش سمت راسدن زایل
اولمق نه طریقیله اولور بز ایدرز که بونک
تحقیقی اکی نسنه یله اولور بری اولدرکه
نهایت ارتفاعده جنوبه مایل اولدیغی حالده
واصل اولمز یاخود واصل اولور لیکن شماله
مایل اولدیغیچون وقت زوالده سمت راسدن
زایل اولور و دخی بلک واجبدر که کونش
سمت راسده واقع اولدیغی حالده قایم علی
الارض اولان شیئک وقت زوالده ظلی
زوالی کم اکه اهل شرع فی زوال درلر منعدم
اولور اکر درسک که بو سمت راسده واقع اولمق

نه وقت متحقق اولور و نه وقت اولمز زیاده در
کم شول ارضلرده کم انلرک عرضلری
میل کلیدن زاید اولور انلرده وقت زواله
کنش هیچ سمت راسه واقع اولمز ایله اولسه
البته ظل زوال باقی قلور ودخی شول ارضده
که انک عرض میل کلیه مطابق اوله مدینه
کبی شرفها الله انده اول سرطانده سمت راسه
واقع اولور همان اما شول عرض کم یکرمی بر
درجه در مکه کبی شرفها الله انده اکی وقتده
سمت راسه واقع اولور بری جوزانک
یدی سنده وبری دخی سرطانک یکرمی اوجنده

در انکیچون کم بو اکی حالده میل عرض بلده
موازی اولور **فصل ١٣ فی معرفة**
تعدیل نصف النهار فی الآفاق المایلة
للاجزاء التی لها طلوع وغروب فی تلک
العروض لا یمکن فی غیرها بان یکون ابدی
الخفاء کالسهیل فی عرض ما مثلاً بل کل کم
اجزای منطقة البروج دن که فلک ثامنده
بر دایرهٔ عظیمه در اوج یوز التمشه منقسم
در شول جزء کم شمس انده واقع اولور اول جزءک
افقدن طلوعندن وقت زواله دک مدتنه
نصف قوس نهار در دلو وغروبنه دک تمام قوس

نهارده ارلو اما بعض جزئلو بولنورکم بعض
عرضلرده تحت الارض اولدیغی اجلدن انلرکچون
طلوع وغروب بولنمز نیس بو کوکبکم اول
جزده واقع اولا اول عرضده ابدی الخفا
اولور سهیل کبی فوق بو عرضده مثلا بو معلوم
اولدقدن صکره افاق اکی نوعدر بری افاق
مایله در و بری دخی افاق غیر مایله در افق
مایل اولدرکم انده اجزای منطقه دن برجز
طالع اولوب نصف نهاره منتهی اولدیغی وقت
اجزای معدلدن دایم طقسن درجه فوق الارض
ظاهر اولمیه بلکه کاهی اکی وقتده ظاهر اوله

بری راس حمل و بری دخی راس میزان اوله
غیری وقتلرده یا زاید یا ناقص ظاهر اولا
انکچون درکه بو اکی وقتده دایم نصف
قوس نهار و نصف قوس لیل دایم معدل
یعنی طقسن درجه اولور واما افق غیر مایل
اولدرکم انده بر جز طالع اولوب نصف نهاره
منتهی اولدیغی وقت دایم اجزای معدلدن
طقسن درجه فوق الافق ظاهر اولا زاید
ناقص اولمیه بو افق غیر مایل خط استوا افقی
درهمان غیری یرده اولمز انکچون درکم انده
دایم کجه کندز برابر اولور اکر درسک کم خط

استواده خود میل شمس اولور ایله اولجق
انک ایچون اختلاف لیل و نهار بولنمز
بزاید در کم اختلاف لیل و نهار معدل الاجزا
کون در ایله اولسه خط استواده معدل
ومنطقه البروج جمیع زمانده جزلرنی برابر
قطع ایدرلر نته کم اهلنه خفی دکلدر و دخی
بونلرک اجزای منطقه البروجه درجات سوی
درلر و اجزای معدله درجات مطالع درلر
اکر درسک کم معدل النهارده دخی خط استوا
نجه یردر بزاید در کم معدل النهار دیو بر دایره
عظیمه درلر کم فلک اعظمدن اندن عظیم

دایره اولمیه بس منطقه فلک اعظم اولمش
اولور زیرا هر فلکک مفروض اولان دوایره
منطقه سندن اعظمی اولمز و دخی شول
یرکم معدل النهار برابری اوله اکا خط
استوا درلر اول یرده معدل النهارک قطب
لری کم بریسی قطب جنوبی و بریسی قطب شمالی در
لر افقی بله افقده کورینورلر بو مذکورات
معلوم اولدقدن صکره اماق مایلین نصف
قوس نهار معدله نصف قوس یومینک
ما بیننده کم اجزای معدلدن بر قوس اولور
تعدیل نصف قوس نهار درلر بونک طریق معرفتی

اولدرکم تمام عرض بلدك عددنی تعیین ایلیه
سن بعده خیطی اوزرنه وضع ادهسن دخی
عدد میل جزئینی اول قوسدن نصیه سن نهایتنه
مبسوطله خیطه بولوشه سن موضع تقاطعه
مداد کبی برنسنه چوکله علامت قیه سن اندن
صکره خیطی تمام ارتفاع اوزرندن قالدره
سن اول قوسدن میل جزئینی اوزرنه وضع اده
سن بعده اول وضع اتدکك علامتدن شکوسله
خیطه واصل اولاسن محل وصوله مری وضع
ادهسن صکره خیطی قالدروب ستینی اوزرنه
قیه سن ایله اولسه مابین مری والمرکز جیب

تعدیل النهار ظاهر اولور اول جیبدن مبسوطله
قوسنه نازلا وله سن اول قوسله مابین
المنزل تعدیل نصف قوس نهار ظاهر اولور
بو تعدیل کونش بروج شمالیهده یکی طقسن
اوزرنه زیاده ایلسك مابلغ نیسه نصف
قوس یومی حاصل اولور و بروج جنوبیهده
یکی طقسندن نقصان ایلسك ما بقی نیسه
کنه نصف قوس نهار یومی حاصل اولور
بونی تضعیف ایلسك تمام قوس یومی حاصل
اولور بو تمام قوس یومی یوز سکسن درجه
کم تمام قوس معتدلدر اندن نقصان ایلسك

بافی نه قلورسه اول قوس لیل یومی اولور
اکر درسک کم بروج شمالیه وجنوبیه نجبر
بروج لودر بز ایدرز کم حملدن میزانه دک
شمالی درلر و میزاندن حمله دک جنوبی درلر
اکر درسک کم بعض مواضعده بروج صاعده
وهابطه دیو تذکرا درلر اول نه نسنه در
بز ایدرز کم جدی دن سرطانه دک بروج
صاعده در سرطاندن جدیه دک بروج هابطه
در بونلرده وجوه تسمیه ظاهر اولدیغیچون
ذکرلری ترک اولندی فصل ۱۴
فی معرفة الساعات المستویة بل کل کم بونلر

بونلر قوس نهاری یاخود قوس لیلی اون بشیه
اون بشر درجاته تقسیم ادرلر دخی هر بو قسمنه
بر ساعت درلر پس بوندن ساعات نهاریه یاخود
ساعات لیلیه نه مقدار اولدوغی ظاهر اولور
فحین بو تقسیمی ایله سک دخی اون بشدن کسور
کلسه قاعده بودر کم بونی درده ضرب ادرلر
دخی هر برنه بر دقیقه درلر دخی ساعات صحاح
اوزرنه زیاده ادرلر مثلا قوس نهاری تقسیم
مذکور ایلسک دخی فضله اون درجه قلسه
انی قرق دقیقه اعتبار ادرلر زیرا بونلرولک
قسمتنه کم بر درجه التمش قسم مساوی فرض اولنور

دخی هر برینه بر دقیقه دنلور ادی که
انجلین بر درجه دورده قسم مساوی فرض ادرلر
دخی هر برینه بر دقیقه دیو آد ویررلر پس بر ساعت
بو تقدیرجه التمش دقیقه اولور **فصل ١٥**
فی معرفة الساعات الزمانیه بل کل کم بونلر
تمام قوس نهاری اون ایکی قسم مساوی یه تقسیم ادرلر
دخی هر بر قسمنه بر ساعت زمانیه درلر
بو ساعت زمانیه عروضنك وزمانلرك
اختلافیله مختلف اولور اجزاسی دایم مقرر
اولمز مثلا کاه اولور که ساعت مستویه کبی
اون بش درجه بر ساعت اولور کاه اولور که

اون بشدن زاید یاخود ناقص بر ساعت اولور
پس بو کونك ساعات زمانیه سنك اجزاسن
بیلمك دلسك ساعات مستویه دن اول کونك قج
ساعت ادکن تعدیلندن تعیین ایله دخی انك
اوزرینه ربعین زیاده ایله نه حاصل اولورسه
اول کونك ساعت زمانیه‌سی اول اولمش اولور
مثلا بر کونك ساعت مستویه سی اون ایکی اولسه
ساعت زمانیه سنك اجزاسی اون بش درجه اولور
زیرا اون ایکینك ربعی که اوچ در اوزرینه زیاده
ایله یجك اون بش اولور بونك اوزرینه سایرین
دخی قیاس ایله **فصل ١٦ فی معرفة سعة**

سنك اجزاسی

المشرق وهی قوس صغری من دایرة الافق
فیما بین دایرة الاعتدال ومطلع الجزء بل کلکم
شمس هرکونن بر مطلع دن طلوع ادرکه مطلع
یومی درلر اما راس حمل‌له میزانن مطلعنه مطلع
اعتدال درلر بو معلوم اولدقدن صکره سعهٔ
مشرق دبو مطلع اعتدال‌له مطلع یومی نک
افقدن بر قطعه سنه درلر شول بلدکم انک عرضی
اولمیه انک سعهٔ مشرقی میلنه موافق اولور
یعنی انک میل نا بدنا قص اولدقجه سعه سی دخی
برابر زیدنا قص اولور اما نجی طریقن بیلمک
دلسک خیطی تمام عرض بلد اوزرنه وضع ایلیه سن
دخی جیب میل‌له خیطه بولوشه سن دخی
موضع تقاطعه مری وضع ایده سن صکره خیطی
قالدرب ستینیه موازی ایلیه سن بس مابین
المرکز والمری نیسه نهایتی جیب سعهٔ مشرق
اولور بو جیب‌له قوسه نازل اوله سن محل
وصول‌له اول قوس راسی عدد سعهٔ مشرق اول
اولور **فصل ۱۷ فی معرفة الاصل**
بل کلکم هر بلدده هرکونک غایة ارتفاعندن
بر خط فرض اولنورکه مدار یومیه مروراتدوکنده
صکره دایرهٔ افقک قطرینه که یوز کوم درجه
فرض اولنمشدر واصل اولور ایله اولحق الیة

خط واصل قطر مفروضدن طرف مشرقده بر عدد
معتینی قطع ادر بو معلوم اولدقدن صکره هر کونك
اجزای منطقة البروجدن طالع اولن جزئك
عددی که خط واصل قطع اتدکی عددك
عینی درکه اصطلاحلرنده اصل درلر بونك
طریق معرفتی اولدرکه خیطی ستیننی اوزرنه وضع
اداسن بعده تمام عرض بلدك جیبیله خیط
واصل اوله سن محل تقاطعه مری وضع اداسن
اندن صکره خیطی قالدروب قوسدن عدد
میل جزئنی اوزرنه وضع اده سن قچن بویله
ایلیسك البته مری جیب اصل اوزرنه واقع اولور

محل وهو عددن مبسوطه قوسه نازل اول محل نزولده
خط مشرقی اراسی عدد اصل ظاهر اولور اصطلاحا

فصل ١٨ فی معرفة الدایر وفضل الدایر

الدایر الدایر قوس مدار الجزء فیما بینه وبین
الافق هو الدایر وفضل الدایر هو قوس من مدار
الجزء فیما بینه وبین نصف النهار هو فضل الدایر
یعنی دایر کوکب واقع اولدیغی جزئك مدارندن
شول قطعه درکه کوکبله افق اراسی اوله
نته که فضل دایر اول مداردن شول پاره درکه
کوکبله نصف نهار اراسنده اوله بونلرك طریق
معرفتلری اولدرکه اولا ارتفاع الاسن عددن

ضبط ادا سن يعني عدد غايت ارتفاع يومي
دخي تحصيل اده سن و بونلرك جيبي لرينك
دخي عددلرين ضبط اده سن فضل ما بين
الجيبين كم مقصود اولان اولدر ضبط اده سن
طرفه ركوزدن ستينيدن اول مقدار صيه سن نهايتنه
مدارك برنسته جوكله علامتجوك وضع اده سن
بعده خيطي قالدرب عدد اصل يومي اوزنه
قويه سن اندن صكره حفظ اتدكك عدد له
ستينيدن خيطه نازل اوله سن موضع تقاطعه
مري وضع اده سن بعده خيطي ستينيه موازي
قله سن يعني بو يله المبسك ما بين المركز والمري عددي

سهمه فضل الداير ظاهر اولور صكره تقوس
سهاملك تقوسي ايت يعني عدد مذكوري
آخر ستينيدن صاي نهايتندن مبسوطله
قوسه نازل اول ما بين خط المشرق والمنزل
فضل داير ظاهر اولور بلكه كم تجن فضل
دايري نصف قوسدن نقص ايتسك ما بقي
نيسه داير حاصل اولور بو داير دخي اكر
ارتفاع عوم شرقيا اولسه داير اولن شرقدن
وقت ارتفاع عددك در و اكر غربيسه وقت
ارتفاع عدن غروبه دك نيسه داير اولور
اما فضل داير ديو ارتفاع وقتيله ما بين

مابين زواله دركركسه ارتفاع شرقى
كركسه غربى اولسون فصل ١١

فى معرفة الارتفاع الذى لاسمت له

وهو قوس من دائرة اول السموات فيمابين
مدار الجزء والافق يعنى بوداس اول السموت
دن شول قطعيه دركه مدار جزءك دائره
مذكوره ايله تقاطعى ارالغى واقع اولا بو تقديرجه
ظاهر اولدى كه بو ارتفاع نه شمالى اولور نه
جنوبى خلاف ساير ارتفاعاتك كه البته
يا شمالى اولور يا جنوبى بونك تحققى جنوبدن
بالكليه منعدم اولدغيچون كونش شمالى اولدغى

حالده بولنور همان ودخى بو ارتفاع هربلدك
عرضندن عظيم اولمز اما شول بلادده كه
انلك عرض اولميه بلدن اكى وقتده بولنور
همان بر باس حملده وبرى دخى راس ميزانده
ودخى بيلمك كركدركه بو ارتفاع زوالدن
اوكدن اولسه البته عين نقطهٔ اعتدال
مشرق اوزرنه اولور واكر صكره اولسه
عين مغرب اوزرنه اولور پس بونك
معلوميتندن جهات اربعك معرفتى حاصل
اولور كه شرق وغرب جنوب شمال دور
بونك طريق معرفتى اولدركه حنيط عرض

بلدا اوزرنه وضع ادەسن بعده میل
جزئیدن مبسوطله خیطه بولوشه سن
وموضع تقاطعه مری وضع ادەسن
صکره خیطی ستینی اوزرنه الدرسن پس
مابین الجزء والمرکز بو ارتفاعك جیبی حاصل
اولور بو جیبدن مبسوطله قوسه نازل
اول مابین المنزل وخط المشرق عدد ارتفاع
لا سمت له حاصل اولور اکر درسك کم
بو ارتفاع علی جهات اربعك تحقیق نه
طریقله اولور بز ایدرزکم اول ارتفاعی
بولدوغك وقت بر قامت وضع ادەسن

پس بو بیله اتسك البته انك دوشن ظلی
خط مشرقه سوارنی بولنور بعده زوایای
قایمه اوزرنه بر خط دخی چکه سن مقصود
حاصل اولا **فصل ۲۵ فی معرفة اوقات**
الصلوة اما وقت الظهر فمعرفة ذلك
بوجه یعنی معرفة وقت ظهر چون نچه طریق
وارددر اما احصر طرق اوج طریقدر بری بودر
کم خط نصف النهاره برابر خیط مسامت
چکه سن پس کم مرکز شمس بو خیطك برابرنه
کلسه اول وقت ظهر ناسنی اولور وبری دخی
بودرکم نصف قوس نهاری بکوره سن

نصف ثانيه قدم بعجى اول وقت ظهردر
وبردخى بودركم ظلك مبسوطلك اكسلمسى تمام
اوله دخى اوزمغه بشليه ياخود ظل منكوسك
اوزمسى تمام اولا قصلمغه بشليه اكردر
سك كم جرم شمسوك مركزى خيط مسامره نك
برابرنه كلدكن نه دن بيلورسن بزايدرزكم
وحرة ظل خيطين دن بلوررز زيرا انجين كه
اكى خيطوك كولكه سى براولسه البته اول
وقت زوال اولور بشليه **اما وقت**
العصر بلكل كم بو وقت عصرك خروجى كم
غروبدر متفق عليه درامادخولنده خلاف

واردر اماشافعى واماميز قتنده هرقاچون
ظل زوالدن غيرى بركنه وقدر ظل دخى
حاصل اولورسه اولدم اول وقت عصر اولور
بوكه عصر اول درلر وانجين ظل مذكوردن صكره
اكى كنه ومقدارى ظل حاصل اولسه امام اعظم
قتنده اول وقت عصر اول وقت در بوكه
عصر ثانى درلر اكوردرسك كه بوعصر اولك
وعصر ثانينك ارتفاع لرن بولمغه طريقى ندر
بزايدرزكم ظل زوال يومى نه مقدار اولدوكن
تعيين اتدكدن صكره اكر اون اكى اصبع يا خود
التى قدم على المذهبين ارتفاع بولنسه ظل

كل شئ مثله اولورا كريكرم درد يا خود
اون اكى قدم ارتفاع بولنورسه ظل كل شئ
مثليه اولا اولورا ولكى سى ارتفاع عصر
اول در صكر كى سى ارتفاع عصر ثانى در
ودخى بلمك كركدركم بعضا وقاتده ظل
زوالدن صكرم مثليه يه ارشمك موجب
اصفرار شمس كم وقت كراهتدر حاصل اولدوغيچون
زمانه مزده موقتلرى ظل زواله مثليه يى
اول وقت عصر مختار قلدلر باقى سى اصفراره
دك وقت جواز قلدلر ودخى بلمك كرك واجب
دركم بعض ربع لرده خط عصر دخى وضع

بس بونكله ارتفاع عصر اول بلنمكك
طريقى اولدركم خيطى غاية ارتفاع يومى
اوزرنه قويه سن دخى خيطله خط عصر
مرسومك تقاطعندن مبسوطله قوسه
نازل اوله سن محل نزولله خط مشرق راسمى
ارتفاع عصر اوله واقع اولور ودخى بعض
ربع لرده خط عصرى نقطه متتاليه وضع
ادرلر اما شول وجهله كم مركزدن استقامت
اوزرنه نا شى اولب قوس ارتفاعدن
فرق بش اوزرنه واصل اولا بونكله طريق
عمل بودركه غايت ارتفاع يومى نك قوسدن

جبینی یوب انوکله خط نصف نهاره واصل
اولاسن محل وصولله بر علامتجوك وضع
اده سن بعده خیطی خط نصف نهاره
موازی قله سن دخی مری اول علامت
مهنوعه نك اوزرنه وضع ادهسن
اندن صکره خیطی قالدر بمری تحریك
اتمدن خط عصر مذکورك اوزرنه الدن
سن مری واقع اولدغی موضع جوك دن
مبسوطله قوسه نازل اولاسن محل
نزولله اول قوس ارالغی نیسه ارتفاع
عصر اول اولمش اولور اما وقت المغرب

اول وقت مغرب افق صحیح دن شمسك
تمام غروبنك مدتی دردودخی مقابل غروب
دن لیلك طلوعی درکه اکا اخشم قوم کوکلنی
دیوآد ویررلر اکر درسك افق صحیح نه در
وافق غیر صحیح نه در بز ایدرزکم افق
صحیح اولا افق درکم وقت غروبن وطلوعی
ارتفاع السنه خیط خط مشرقا وزرنه
واقع اولا افق غیر صحیح اولدرکم وقتین
معروفین ده بوکه مخالف یولنسه اکر درسك
کم افق صحیح دن غروب مرئی اولسه خوب
اما یوم غیمده نه طریقله در بز ایدرزکم قوس

نهاریومی تمام تعیین ایله دخی آخر اولدقدن
صکره احتیاطچون بر درجه داخی کچور
کچن بو یله سن اول وقت مغربه واصل
اولورسن **اما وقت العشاء** بل کلکم
بو وقت عشانک اول وقت عصرک آخر
وقتی درامّا آخر وقتی شفق غیبوبتی وقتی
درامّا نفس شفقده ایمه نک اختلافی
واردر اما شافعی وامام مالک واحمد
حنبل وابی یوسف ومحمد قتنده شفق شول
بیاضدرکه بعد الحمرة المذکورة سؤل حمره
درکه بعد الغروب افق غربیده حاصل اولور

اما امام اعظم قتنده شفق شول بیاضدرکه
بعد الحمرة المذکورة حادث اولاکچن حمرة
غایب اولسه براکی درجه مقداری اکر
بیاض حاصل اولور بو بیاضک وجودنک
مدتی بحسب العروض مختلفا اولور اما کچه ده
اوّل افق شرقیده بیاض حاصل اولور اندن
صکره حمره بلی لور دخی شول مدةکم اندن شفق
واقع اولور اکه حصته شفق درلر نته کم طلوع
فجر صادقدن طلوع شمسه دک بیاض وحمره
که واقع اولورلر انلروک زمانلرینه حصته
فجر درلر ادی بو حصته شفق وحصته فجر زاید

وناقص اولورلر هر باردکه عرض بلد اقل اولا
حصهٔ شفق اندن ناقص اولور وهر باری که
عرض بلد اکثر اولا حصهٔ شفق دخی اندن
ارتق اولور حتی بعض بلاد بولنور که انده
شفق آخر لیله دک زایل اولمز قچن لیل آخر اولسه
افق غربیدن افق شرقیه انتقال ادر بعض بلاده
دخی بولنور وسط لیله دک شفق باقی قلور
بونک جمیع عروضده احوالنه بر قاعدهٔ کلیه
یوقدر الا بو قدر وار در که زمانه مزوک موقت
لری شمسک افق غربیدن انحطاطی حسبنجه
بر قاعده دستلر درکه هر قچن که شمس اون سکز

درجه افق مذکوردن انحطاط بولجق شفق
غایب اولور ودخی شمسله افق شرقی اراسی
یکرمی درجه قلسه فجر طالع اولور دیرلر ودخی
هر بلدکم اندن نظر درجهٔ شمسک غایت ارتفاعی
اون سکز درجدن از اولسه اول بلدده صلوٰة
شفق غایب اولمز پس اندن فجر دخی طالع اولمز
ابن شاطر انصاری دمشقی رحمه الله ایدر
ارتفاع نظر درجهٔ شمس وانحطاط شمس کم
بولنور بربرینه برابر درلر اکی ییل رصد اتدم
زاید ناقص بولدم اما یکرمی درجه دن زاید
واون سکزدن ناقص بولمدم پس اون طقوز

اعتماد ایدم نته که جماعةٌ من الموقتین رأی
دخی بودر و دخی ایدر فجر صادق که آنك
ضوئی منتشر اولور آنك طلوعیله صبح صادق
طالع اولور اما فجر کاذب دیدکلری بقاروطام
اولیب صکره مضمحل اولندر انوکله صبح
صادق موجود اولمز بس حصهٔ شفقك
طریق معرفتی اولدرکه درجهٔ شمس یومیه
نك نظیرینه نظر ایده سن دخی اول یدی درجه
ارتفاعی فرض ایده سن دخی بو ارتفاعك
دایره‌سنه مقدار اولسه تعیین ایده سن دخی
شمالی ایسه تعدیل نصف نهاره اوزرینه زیاده

ایده سن ما بلغ نه اولورسه حصهٔ شفق
اولور و اکر جنوبی ایسه تعدیلدن
نقصان ایده سن ما بقی نه اولورسه کنه
انجلین حصهٔ شفق واقع اولور و دخی
حصهٔ فجر اعمال دخی بوکه مشابه اولور
مثلا درجهٔ شمسك نظیرینه نظر ایده سن
فجر اون طقوز درجه ارتفاعن فرض ایتسك
دخی بو ارتفاعك دایرنی شمالی تعدیل
اوزرینه زیاده وجنوبی تعدیلدن نقص
ایده سن ما بلغ و ما بقی نیسه حصهٔ فجر اول
اولمش اولور اکر درسك کم درجهٔ شمس برج

شمس نظیرلری نه نسنه در بنا یدرز برج حمل
نظیری میزان در ثورک نظیری عقرب در
جوزانک نظیری قوس در سرطانک نظیری
جدی در اسدک نظیری دلو در سنبله نک
نظیری حوت در پس بوعملی کوردن برین
اتمک دلسک نظیریله عمل ایله مثلا حملک
اون سکزنجی درجه سنک نظیری میزانک
اون سکزنجی درجه سیدر پس شمس حملک
بو درجه سنده یکن حصه شفق بیلمک دلسک
میزانک اول درجه نک اون یدی ارتفاعنک
دایرین تعیین ایله دخی تعدیل اوزرینه زیاده ایله

درجات نظائر برینک معلوم بیلمکدن
درجات نظائر برین بیلمک ایسی

ما حصل نیسه حصه شفق اول اولمش اولور
یاخود شمس میزانک بو درجه سنده یکن حصه
شفق نه ایدوکن بیلمک دلسک حملک بو درجه
سنک کنه اون یدی ارتفاعنک دایرین بول
دخی تعدیلدن نقصان ایت ما بقی نیسه میزانک
اول درجه سنک حصه شفقی اول اولمش
اولور و دخی فجرین میزانک اون سکزنجی درجه
سنک حصه فجرین دخی بیلمک دلسک
میزانک اول درجه سنک اون طوقوز ارتفاعنک
دایرین تعیین ایله دخی تعدیل نهارا اوزرینه
زیاده ایله ما بلغ نیسه حصه فجر اولمش اولور

یا خود میزانک اون سکزنجی درجه سنک
حصه فجرین بلمک دلسک حملک بو درجه
سنک اون طوقز ارتفاعنک دایرین تعدیلدن
نقصان ده سن ما بقی نیسه میزانک
اول درجه سنک حصه فجری اول اولمش
اولور کونش سایر بروجده واقع اولجق
دخی احوالن بو ذکر اولنن احواله قیاس
اده سن حقیقة حال مطلوب سکده
ظاهر اوله اما معرفت اوقات عیدین
ده ابن شاطر انصاری ایدر وقت
طلوعدن خمس ساعت کچدکدن صکره

وقت صلوة عید اضحی در وربع ساعت
کچنجه وقت صلوة عید فطردر فصل ٢١

فی معرفة الجهة التی مکة فیها من بلدک

یعنی بو فصل شول جهتک بیاننده درکه
سنک بلدک نسبت مکه شرفها الله
اول جهتده واقع اولور پس اکر مکه نک
طولی وعرضی بلدک طولی وعرضندن
اکثر اولسه اول بلددن مکه ما بین
المشرق والشمال واقع اولور واکر بونک
عکسی اولسه اول بلددن مکه ما بین
مغرب الاعتدال والجنوب واقع اولور

واكر مكه نك طولی بلد طولندن آز اولسه
ولیك عرضی چوق اولسه مكه ما بين المغرب
والشمال واقع اولور واكر مكه نك
طولی بلد طولندن چوق اولسه ولیك
عرضی آز اولسه مكه ما بين المشرق والجنوب
واقع اولور واكر طوللری برابر اولسه لر
ولیك مكه عرضی چوق اولسه مكه نقطه
شمال اوزرنه واقع اولور واكر طوللری
مساوی اولسه ولیك مكه عرضی آز اولسه
مكه نقطهٔ جنوب اوزرنه واقع اولور
واكر عرضلری مساوی اولسه لر ولیك

مكه نك طولی چوق اولسه مكه نقطهٔ
مشرق اعتدال اوزرنه واقع اولور واكر
عرضلری برابر اولسه ولیك مكه نك
طولی آز اولسه مكه نقطهٔ مغرب اوزرنه
واقع اولور بو ذكر اولنان احتمالات
مقرر اولدقدنصكره قچن تساوی طولین
وعرضین متحقق اولمسه نته كم بلاد رومده در
طول بلد له طول مكه نك فضلی نه مقدار
اسه اول مقدار مركزدن صاغ نهایتنه
خط مشرق اوزرنه بر علامت مجهوله وضع
ایت بعده عرض بلد له عرض مكه نك فضلی

مقداری کنه مرکزدن صای خط وسط السما
اوزرنه علامت قواندن صکره علامت
خط مشرقدن منکوسله علامت خط وسط
السمادن مبسوطله شوق ایت نزده تقاطع
واقع اولورسه خیطی اوره کتورب نظر
ایت که اول قوسدن خیط نقدر قطع ایدی
اول عدد سمت قبله واقع اولور یعنی عدد
انحراف قبله من بلدک حاصل اولور اما
قچن بر موضعده قبله نصب ادب دخی
بر عمل قلمق دله سک اولا جهات اربعی تعیین
ایله یعنی دیمک نصف نهاردن جهات اربع

اچون کی تعیین ایدک نصف نهار خطنه
موازی ایله یعنی خیطی نصف نهار اوزرندن
عدد انحراف قبله مقداری آیرسن دخی
خیطک موقعندن بر خط مستقیم مرکزدن
قوسه دک چکه سن اول چکلن خط خط
سمت قبله واقع اولور پس قچن خیطه یاخود
قایم مقام خیطه که خط سمت دراکه قرشو
طورسک همان قرشو طورمش اولورسن که
اول کعبه شریفه در شرفها الله الی یوم
القیمه